

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія] / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
2. Засєкін С. В. Дискурсивні маркери когерентності англомовного діалогічного тексту: когнітивний та прагматичний аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10. 02. 04 “Германські мови” / С. В. Засєкін. – К., 2001. – 20 с.
3. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи / Оксана Сергеевна Иссерс. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 284 с.
4. Blakemore D. Discourse and Relevance Theory / D. Blakemore // The Handbook of Discourse Analysis / [ed. D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton]. – Malden : Blackwell Publishing, 2003. – P. 100–118.
5. Frazer B. Discourse Markers across Language / B. Frazer // Pragmatics and Language Learning : Monograph Series – Illinois : University of Illinois. – 1993. – V. 4. – P. 1–16.
6. Schiffrin D. Discourse Markers / Deborah Schiffrin. – N. Y. : Cambridge University Press, 1996. – 364 p.
7. Schiffrin D. Discourse Markers : Language, Meaning and Context / D. Schiffrin // The Handbook of Discourse Analysis / [ed. D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton]. – Malden : Blackwell Publishing, 2003. – P. 54–75.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

8. Cook R. Sphinx / Robin Cook. – N. Y. : A Signet Book, 1980. – 312 p.
9. Grisham J. The Broker / John Grisham. – N. Y. : Doubleday, 2005. – 307 p.
10. Grisham J. The Broker / John Grisham. – N. Y. : Doubleday, 2005. – 307 p.
11. Heller J. Female Intelligence / Jane Heller. – N. Y. : St. Martin’s Press, 2001. – 335 p.
12. Segal E. The Class / Erich Segal. – N. Y. : Bantam Books, 1985. – 531 p.
13. Segal E. Prizes / Erich Segal. – N. Y. : Ivy Books, 1995. – 500 p.

СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГРАФІЧНИХ ЗАСОБІВ І ПРИЙОМІВ ЗА МОДЕЛЛЮ РИЗОСФЕРИ У ПРОЕКЦІЇ НА СТИЛІСТИКУ ВІРШОТВОРЕННЯ

ВЯЛІКОВА О. О.

Київський національний лінгвістичний університет

Однією з характерних особливостей розвитку науки другої половини ХХ століття є повсюдне поширення ідей системних досліджень, системного підходу, загальної теорії систем (В. М. Волкова, О. М. Горбань, В. М. Садовський, А. І. Уйюмов). Вивчення системи графічних засобів і прийомів у постмодерністській поезії наштовхується на проблему асистемності організації постмодерністського тексту і, отже, потребує нового підходу до систематизації графічних елементів.

Термін “система” використовують у тих випадках, коли хочуть охарактеризувати досліджуваний чи проєктований об’єкт як щось цілісне, єдине, складне, яке неможливо одразу пояснити, показавши його, зобразивши

графічно чи описавши математичним виразом [5, с. 12]. У “Великому тлумачному словнику української мови” систему трактують як порядок, зумовлений правильним, планомірним розташуванням і взаємним зв’язком частин чого-небудь [3, с. 1320]. У перших визначеннях поняття *система* в тій або тій формі йдеться про те, що система – це елементи (частини, компоненти) й зв’язки (відношення) між ними [4, с. 15]. Термін “система”, за теорією О. О. Реформатського, використовують для позначення системних відношень між одиницями одного рівня мови. На думку О. С. Мельничука, система – це сукупність взаємообумовлених елементів [9, с. 27]. Отже, елементами предмета нашого дослідження є графічні засоби, а зв’язки між ними визначаються як відношення (парадигматичні та синтагматичні). Систему графічних засобів у цій статті досліджуємо редуційним методом, тобто аналізуємо її компоненти: графічні засоби, графічні прийоми і графічні форми та види поезії.

Мета статті – проаналізувати організацію графічних засобів та прийомів у стилістичній системі. Мета досягається завдяки виконанню таких завдань: дати визначення понять система та ризома; виявити особливості сучасної системи графічних засобів і прийомів, описати відношення між графічними засобами та прийомами всередині розглядової системи.

Специфіка матеріалу дослідження, зокрема деструктуралізація постмодерністського віршованого тексту, вплинула на структуру системи графічних засобів. У виробленій системі графічних засобів не виділяється центр або той єдиний стовбур, до якого кріпляться її базові елементи, адже в добу постмодернізму на зміну класичній моделі дерева приходиться модель кореневища [1, с. 237], яку назвали ризомою (кореневищем із прихованим стеблом), що демонструє принципово новий тип зв’язків і відношень між елементами тексту. Усі точки кореневища пов’язані між собою, проте зв’язки є аструктурними, множинними, заплутаними, такими, які щоразу втрачаються [8, с. 112]. Принцип систематизації ризоми Ж. Дельоза і Ф. Гватарі, підсумований Т. Мерфі, свідчить, що модель дерева обмежує її можливості, встановлюючи ієрархію та порядок зв’язку [6, с. 361–362]. Ризоматика підриває основи та видаляє корені, щоб роз’єднати одиниці й зруйнувати дихотомії й знову пускати корені та гілки, сполучаючись та поширюючись, утворюючи відмінності й кратності, утворюючи нові зв’язки [12, с. 99]. За Д. Бое, ризоматична організація породжена особливою взаємодією хаосу та порядку, що має лінії, які не є лінійними [13].

Систему графічних засобів і прийомів було вироблено за принципом ризоматичності (або ризосфери), що, за В. О. Подорогою, є “моделлю ацентрованої системи”, “існування й постійне відтворення якої залежить від багатьох чинників, причому жоден з них не може бути прийнятий за панівний над усіма іншими” [10].

Під парадигматичними відношеннями між графічними засобами, услід за М. П. Кочерганом [7, с. 212], розуміємо відношення вибору, асоціації, що ґрунтуються на подібності й відмінності позначувальних і позначуваних одиниць мови. Так, парадигматичними в системі графічних засобів постмодерністської поезики вважаємо відношення між автономно

використовуваними графічними засобами в контексті постмодерністського віршованого тексту. Синтагматичними відношеннями називають відношення між графічними засобами в структурі графічних прийомів, тобто такі відношення, за яких один графічний засіб впливає та змінює смисл іншого графічного засобу. Парадигматичні – це нелінійні відношення між графічними засобами, які виконують стилетворчу функцію в постмодерністських віршованих текстах. За синтагматичними відношеннями закріплено смислотворчу функцію, оскільки це зв'язки між графічними засобами в структурі графічних прийомів, при яких один графічний засіб впливає на інший, змінюючи його смисл. Графічні прийоми, як новоутворені компоненти системи, у свою чергу породжують нові парадигматичні зв'язки з іншими графічними засобами та прийомами (рис. 1).

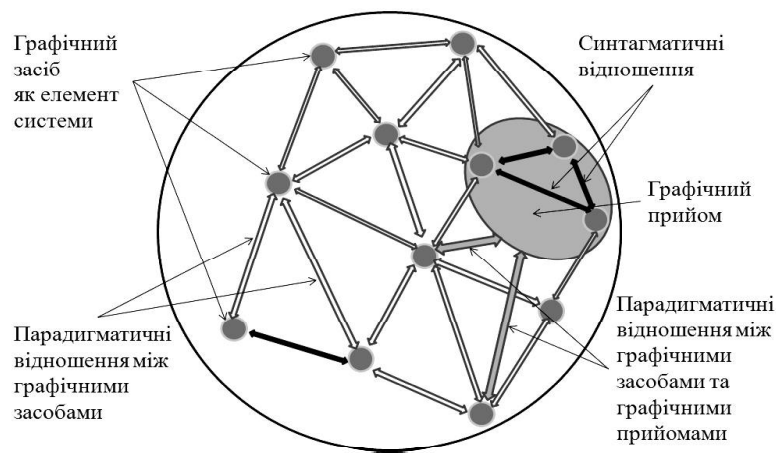

Рис. 1. Ризосфера системи графічних засобів і прийомів

У трактуванні Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі ризоматика (тобто мистецтво йти за ризомами) і графічність постають найістотнішими принципами постмодерної естетики, адже “ризوما перебуває в постійному процесі становлення” [2, с. 53]. Так, ризоматична структура системи досліджуваних графічних засобів і прийомів залежить від аспекту її розгляду. З одного боку, це система винятково графічних засобів з парадигматичними та синтагматичними відношеннями між ними, а з другого – система лише з парадигматичними відношеннями між графічними засобами та графічними прийомами. Тут доречно зазначити, що ризома як поняття і ризоматика як методика дослідження є оригінальним підходом до розв’язання проблеми систематизації та ієрархізації різних відношень [11, с. 142]. Ацентрована система графічних засобів і прийомів постмодерністської поезики організована за принципом ризоми (кореневища) з множинними аструктурними зв’язками (відношеннями). Елементами цієї системи є графічні засоби, між якими встановлено два типи відношень: парадигматичні та синтагматичні. Перспективою подальших досліджень є вивчення центроподібних форм як цілісних неподільних структур у плані вираження графічно маркованого віршованого тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О. А. Принципи постмодерністського текстотворення сучасної американської прози малої форми : [монографія] / Оксана Андріївна Бабелюк. – Дрогобич : ТзОВ “Вимір”, 2009. – 296 с.
2. Бровко О. О. Сучасна проза крізь призму ризоматичної парадигми / О. О. Бровко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – № 17 (228). – 2011. – С. 48–56.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2005. – 1728 с.
4. Волкова В. Н. Теория систем / В. Н. Волкова, А. А. Денисов. – М. : Высшая школа, 2006. – 511 с.
5. Горбань О. М. Основи теорії систем і системного аналізу / О. М. Горбань, В. Є. Бахрушин. – Запоріжжя : ГУ “Зідму”, 2004. – 204 с.
6. Енциклопедія постмодернізму / [Ч. Е. Вінквіст, В. Е. Тейлор (ред.)] ; [пер. В. Шовкун ; О. Шевченко (наук. ред. пер.)]. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. – 503 с.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство / Михайло Петрович Кочерган. – К. : Академия, 2003. – 364 с.
8. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Надежда Борисовна Маньковская. – СПб. : Алетейя, 2000. – 347 с.
9. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства / О. С. Мельничук // Мовознавство. – 1997. – № 2/3. – С. 27.
10. Подорога В. А. Театр без маски (Попытка философского комментария) [Электронный ресурс] / В. А. Подорога // Человек. – 1990. – № 1. – Режим доступа : <http://dironweb.com/klinamen/dist8.html>
11. Федь В. Ризома та симулякр у сучасних культуротворчих процесах / В. Федь // Аналітично-інформаційний журнал Схід. Серія : “Філософія”. – № 4 (111). – 2011. – С. 141–145.
12. Best S., Kellner D. The Postmodern Turn / S. Best, D. Kellner. – L. ; N. Y. : MacMillan; Guilford Press, 1991. – 306 p.
13. Boje D. Theorizing After Postmodern : A Storytelling Organization Approach [Електронний ресурс] / D. Boje // Storytelling Organizations. – Режим доступу : <http://storytellingorganizations.blogspot.com/2008/10/theorizing-after-postmodern.html>

НАУКОВИЙ СТИЛЬ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ (на матеріалі практичного курсу української мови як іноземної)

ДЕРБА С. М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

З отриманням незалежності України почався процес відновлення української термінології, визначення специфіки та шляхів збагачення фахових терміносистем відповідно до рівня сучасного розвитку наук питомо українськими термінами і терміносполученнями. Природа наукового стилю